

Boriss Cilevičs: Viņi bēg, lai saglabātu dzīvības, un par to sodīt nebūtu pareizi un nebūtu humāni

Reaģējot uz strauju nelegālo imigrantu pieaugumu no Baltkrievijas robežas, pierobežā ir izsludināta ārkārtējā situācija, kas ilgs līdz 10. novembrim. Tās laikā robežsardzei deleģētas paplašinātas tiesības, bet nelikumīgiem robežas pārkāpējiem, tās sašaurinātas. Cilvēktiesību ekspertiem tas nešķiet pieņemami. Piemēram, Valsts robežsardzei, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Valsts policijai būs tiesības lietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus, lai nekavējoties atgrieztu personu valstī, no kuras tā nelikumīgi šķērsoja Latvijas robežu.

12.08.2021. JĀNIS LASMANIS

Savukārt ārkārtējās situācijas teritorijā izvietotajās robežsardzes struktūrvienībās un citās iestādēs nepieņems personu iesniegumus par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

Saeimas opozīcijas "Saskaņa" pārstāvošais Boriss Cilevičs, kas strādā Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā, uzskata, ka šādi Latvija neievēro starptautiskās saistības un riskē tapt iesūdzēta Eiropas Cilvēktiesību tiesā.

Kontekstā ar bēgļiem pie Latvijas - Baltkrievijas robežas sabiedrībā raisās diskusija, vai ir pareizi bēgļus triekt atpakaļ uz Baltkrieviju. Kāds ir jūsu viedoklis šajā jautājumā?

Protams, mums ir zināms pienākums sargāt savu robežu un neielaidīt cilvēkus, kas to cenšas darīt nelegāli. Kārtībai jābūt, te šaubu nav. Tai pašā laikā jāņem vērā, ka Latvijai ir zināmas starptautiskās saistības un mums ir pienākums nodrošināt starptautisko aizsardzību tām personām, kas pakļautas vajāšanai savās valstīs.

Te ir zināma pretruna, bet ir starptautiski atzīts, ka nelegālajiem šīs tiesības iesniegt pieteikumu par patvērumu ir jānodrošina. To nosaka arī Eiropas Savienības direktīvas - tikko persona ir Latvijas jurisdikcijā, šādas tiesības ir jānodrošina.

Tas nenozīmē, ka mums ir pienākums piešķirt patvērumu visiem, kas to prasa, bet pieteikumi ir jāizskata. Turklāt to var izdarīt ļoti ātri, tas ir iestrādāts direktīvās un arī Latvijas likumos. Pieteikumu var izskatīt trīs dienu laikā. Kādu lēmumu pieņemt - ir Latvijas suverēnas tiesības. Un Latvijas uzņemto bēgļu proporcija, salīdzinot ar pieteikumu skaitu, ir viena no zemākajām Eiropas Savienībā, bet tas jau ir iekšējās politikas jautājums.

Tādēļ tieši šis punkts [ārkārtas situācijas teritorijā iesniegumu par bēgļa statusu nepieņemšana] valdības pieņemtajos lēmumos man vieš ļoti lielas bažas. Ir Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi, kas līdzīgās situācijās citās valstīs atradusi pārkāpumus.

Mēs, "Saskaņa", esam diezgan sarežģītā situācijā. Mēs atbalstām valdības aktīvu rīcību, bet nedrīkst aizmirst mūsu saistības un it īpaši tad, kad ir runa par sievietēm un maziem bērniem, jo tas ir stereotips, kas visi viņi ir spēcīgi vīrieši, tā nebūt nav.

Un atgādinām, ka pašlaik Iekšlietu ministrija ir tās partijas pārziņā, kas ir deklarējusi, ka visu cilvēku tiesības ir tās prioritāte. Ir īstais brīdis to parādīt, ka viņu rīcība atbilst svinīgajām deklarācijām.

Vai un cik apjomīgu palīdzību mums vajadzētu lūgt no Eiropas Savienības?

Faktiski es par šo runāju jau pirms vairākiem gadiem, kad lielās bēgļu krīzes laikā Latvijas politiķi bija noskaņoti rezervēti pret Eiropas dienvidvalstīm, kas sastapās ar simtiem tūkstošu bēgļu radītām problēmām. Daži cilvēki brīdināja, ka mums vajadzētu paust solidaritāti ne tikai vārdos, bet arī darbos, jo nav izslēgts, ka arī paši kādreiz atradīsimies līdzīgā situācijā, un tagad tas brīdis ir iestājies.

Eiropas Savienībā ir zināmi solidaritātes mehānismi. Ir "Frontex", ir fondi, bet tagad mums ir ļoti grūti sacensties ar Itāliju un Grieķiju, kur runa ir par daudz lielāku patvēruma meklētāju skaitu.

Bet pagaidām situācija nav tik traģiska, jo, spriežot no dažām ziņām, tie lidojumi no Irākas uz Minsku ir apturēti un faktiski to bēgļu skaits, kas uzturas Baltkrievijā un kurus ar valsts iestāžu palīdzību nosūta uz Latvijas un Lietuvas robežu, ir diezgan ierobežots. Situācija var atkārtoties, bet, apvienojot spēkus ar Eiropas Savienību, to varētu risināt.

Kā vērtējat ieceri grozīt krimināllikumu?

Pirmkārt, es pilnībā atbalstu atbildības palielināšanu cilvēku kontrabandas organizētājam, jo tas ir ārkārtīgi ienesīgs krimināls bizness. Cik zinu, tur apgrozījums ir salīdzināms ar narkotiku un ieroču biznesu. Tas ir ļoti smags noziegums, un sodam par to būtu jābūt samērojamam.

Attiecībā uz cilvēkiem man lielas pārlicības nav. Neņemam spriest par proporcijām, bet ļoti liela daļa no šiem cilvēkiem ir upuri, viņi bēg, lai saglabātu dzīvību, un par to sodīt nebūtu pareizi un nebūtu humāni.